

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi D. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie o sygn. I ACa 1673/22,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 lutego 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. I ACa 1673/22, nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje D. B. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 3 500 (trzy tysiące pięćset) złotych za okres od 4 maja 2018 r. do 18 lutego 2026 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Paweł Księżak

Joanna Lemańska

Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 23 października 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 18 grudnia 2025 r. (prezentata Sądu Najwyższego) D. B. (dalej: Skarżący) wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy

prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny, pod sygn. I ACa 1673/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania Sądu Apelacyjnego w Krakowie, w sprawie o sygn. I ACa 1673/22 polegającej na:
 - a) braku przeprowadzenia rozprawy apelacyjnej przez okres ponad 3 lat i wyznaczenie pierwszego jej terminu przypadającego na okres ponad 37 miesięcy od dnia wpływu apelacji Skarżącego;
 - b) niezgodnym z prawem i orzecznictwem mocno ugruntowanym przez Sąd Najwyższy – oddaleniu zasadnej skargi na przewlekłość postępowania I ACa 1673/22 jego pełnomocnika przez Sąd Apelacyjny w Krakowie 2 października 2024 r., sygn. I S 84/24, czym pogwałcono prawo Skarżącego do sprawiedliwego sądu i prawo do rzetelnego załatwienia jego poprzedniej skargi na przewlekłość;
2. zasądzenie na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia;
3. zwolnienie w całości z opłaty sądowej związanej z wniesieniem niniejszej skargi.

W treści uzasadnienia wskazano, że postępowanie w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie toczy się w wyniku apelacji Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie, wydanego w sprawie I C 802/18. Apelacja wpłynęła do Sądu we wrześniu 2022 r. W dniu 23 października 2025 r. Skarżący uzyskał informację, że termin rozprawy został wyznaczony na dzień 4 listopada 2025 r., czyli po upływie ponad 3 lat od jej wpływu.

Postanowieniem z 5 grudnia 2025 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie umorzył postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi, albowiem powód korzysta ze zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie głównej.

W piśmie z 26 listopada 2025 r., które wpłynęło z Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wniesiono o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego

można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżącego, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Krakowie 4 maja 2018 r. Sąd pierwszej instancji wydał wyrok 5 lipca 2022 r. Od powyższego wyroku apelację złożył powód, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Krakowie 23 września 2022 r. i wraz z aktami została przekazana 14 października 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. 21 października 2022 r. przeprowadzono losowanie sędziego referenta, a 21 listopada 2022 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej i poinformowano o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. 21 grudnia 2022 r. wpłynęła odpowiedź pozwanego na apelację powoda. Zarządzeniem z 10 stycznia 2023 r. akta złożono w archiwum w oczekiwaniu na rozpoznanie apelacji. 26 maja 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego zarządził rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, a 29 maja 2023 r. przeprowadzono losowanie składu orzekającego. 24 września 2025 r. zmieniono skład orzekający na jednoosobowy wobec zmiany przepisów k.p.c. i tego samego dnia wyznaczono termin posiedzenia niejawnego do rozpoznania apelacji na 4 listopada 2025 r. W dniu 20 listopada 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na 9 stycznia 2026 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie wystąpiła przewlekłość postępowania.

Sąd Apelacyjny w Krakowie od 29 maja 2023 r. do 24 września 2025 r., nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a beczynność Sądu wyniosła ponad 27 miesięcy.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Sąd Najwyższy stwierdza, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy

apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, nie uzasadniają zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu spornego postępowania apelacyjnego. Nie budzi wątpliwości, że przewlekłość postępowania jest kategorią obiektywną, a obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie, by sprawy osób podległych jego jurysdykcji toczyły się bez zbędnej zwłoki. Obowiązkiem Państwa jest zatem zapewnienie takiego sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, aby rozstrzygnięcie sprawy nie trwało dłużej niż to jest konieczne (postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzenie postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Należy też stwierdzić, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, choć wyjaśniają powody zwłoki to jednak jej nie usprawiedliwiają.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł),

a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 4 maja 2018 r. (prezentata Sądu Okręgowego) i nadal się nie zakończyło, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 3 500 zł za okres od 4 maja 2018 r. do 18 lutego 2026 r.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty w wysokości 20 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Odnosząc się do podniesionego przez Skarżącego zarzutu oddalenia skargi na przewlekłość postępowania I ACa 1673/22 przez Sąd Apelacyjny w Krakowie 2 października 2024 r., sygn. I S 84/24, Sąd Najwyższy stwierdza, że przedmiotem niniejszego postępowania nie jest ocena rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego odnośnie do braku stwierdzenia przewlekłości, lecz ocena całokształtu postępowania merytorycznego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

[AP]

[r.g.]